

Vydání listin ve sporu.

I. Pojem.

Vydání (edice) listin jest procesuální prostředek právní, jímž lze donutiti odpůrce neb též osobu třetí, by soudu předložila listinu, jestliže druhá strana opírá o listinu tu svůj důkaz, t. j. chce dokázati listinou, jež se nalézá v držení odpůrce, pokud se týče v držení osoby třetí, rozhodné okolnosti skutkové. Motivy ku vládní osnově vyslovují se o podstatě edice listin takto: Za vlády starého řízení soudního musil probant, nalezala-li se listina, jíž bylo pro spor třeba, v držení osoby soukromé, podati t. zv. žalobu ediční, t. j. musil žalobou zahájití samostatný spor o vydání listiny a pak vésti exekuci. S výsledkem setkal se spor jen tehdá, když byl majitel listiny povinen dle práva soukromého ke sdělení listiny. Tím se stalo, že v četných případech ušel důkaz listinný, ač by jinak byl býval co nejlépe přispěl k zjištění pravdy a že jednak v případech, kde skutečně bylo přece možno důkazu listinného užití, byl tento spojen se značným nákladem, neboť často předcházel obtížný spor a řízení exekuční. Zdála-li se listina býti pro spor ve věci hlavní důležitou, bylo nutno spor přerušiti až do rozhodnutí o žalobě ediční. Žalobou ediční protahován byl tedy vždy spor, nechať jíž žaloba tato podána byla úmyslně, neb snad důvodně a bez úmyslu spor protahovati. Zákonodárství nemohlo déle strpěti tyto zlořády a reformou práva procesního i v tomto směru obrat nastal. Právo stran nesmí zajisté trpěti nahodilou okolností, kde se právě nalézá listina pro důkaz důležitá a zejména tehdá, nalézá-li se v rukou probáta.

II. Řízení.

Tvrdí-li některá strana, že listina pro vedení jejího důkazu rozhodná, nalézá se v rukou odpůrcových, může soud k jejímu návrhu usnesením uložití odpůrci, by listinu předložil. Navrhující strana donéstí má opis listiny, kterou má odpůrce předložiti, neb, jestliže by to nemohla, obsah listiny co možná přesně a úplně udati, jakož i skutečnosti uvéstí, které mají býti dokázány listinou, jež má býti předložena. Rovněž vyloženy budte okolnosti, jež držení listiny odpůrcem, činí pravděpodobným. Byl-li návrh učiněn mimo ústní jednání, budiž, dříve než o něm bude rozhodnuto, odpůrce ústně neb písemně slyšen.

III. Výmínečná a bezvýmínečná povinnost ediční.

Stálý výbor sněmovny poslanecké pokládal za důležité přísně lišiti bezvýmínečnou povinnost ediční od výmínečné; případy, kde stanovil výbor bezvýmínečnou povinnost ediční, srovnávají se s případy vládní předlohy a s ustanoveními §§ 387 a 388 něm. c. ř. s

1. Bezvýmínečná edice: Předložení listiny nelze odepřítí:

a) když odpůrce sám dovolával se listiny pro vedení důkazu v rozepři;
 b) když odpůrce dle občanského práva (tím rozumí se nejen předpisy o. o. z., nýbrž též předpisy práva obchodního a směnečného a normy soukromého práva v jiných zákonech obsažené; čl. XXX. uv. z. k c. ř. s.) jest povinen listinu vydati nebo předložiti;

c) když listina dle svého obsahu jest oběma stranám společná. Společnou jest listina zejména osobám, v jichž zájmu byla zřízena neb jejichž vzájemné právní poměry jsou v ní dotvrzeny. Za společné platí též písemná vyjednávání, o právním jednání mezi účastníky neb mezi jedním z nich a společným sprostředkovatelem jednání konaná (§ 304 civ. ř. s).

2. Výmínečná edice: Předložení jiných listin může být odepřeno:

- a) týká-li se obsah záležitostí rodinného života;
- b) když by odpůrce předložením listiny porušil čestnou povinnost;
- c) když by uvedení listiny ve známost bylo straně neb třetím osobám k hanbě neb by přivodilo nebezpečí stíhání trestním soudem;

d) když by strana předložením listiny porušila státem uznanou povinnost mlčenlivosti, které pravoplatně nebyla sprostěna, neb znalecké neb obchodní tajemství;

e) když jsou tu jiné stejně důležité důvody, jež ospravedlňují odepřít předložení (§ 305 civ. ř. s.). Týká-li se některý z důvodů v § 305 civ. ř. s. uvedených jen jednotlivých částí obsahu některé listiny, buď předložen ověřený výtah z listiny.

IV. Právní následky odepření edice.

Dle vládní osnovy byl by musil soudce, byla-li edice listiny odepřena, pokládati obsah listiny za prokázaný a opis listiny probantem snad donesený za správný i tehdá, když by přes bezdůvodné zdráhání se strany listinu předložiti, měl důvody pochybovati o tom, že udání strany za edici žádající jsou, pokud se týče listiny nejvýš pravděnepodobnými. Toto ustanovení přičilo by se zásadám práva průvodního a proto pojal stálý výbor do 2 odst. § 307 třetí odst. § 38 starého řízení bagatelního a sice slovně, poněvadž toto místo je pregnantním výrazem oceňování důkazu soudcem.

1. Přísežné slyšení odpůrce.

Popírá-li odpůrce držení listiny a pokládá-li soud skutečnosti, jež mají být listinou prokázány, za důležité a zároveň má za to, že je tu platný závazek listinu předložiti, lze soudním usnesením naříditi výslech a přísežný výslech odpůrcův za tím účelem, by se zjistilo, zdali odpůrce listinu má neb zda aspoň ví, kde se nalézá neb zda listina od něho neb na jeho podnět byla probantu odňata, byla odstraněna neb k upotřebení nezpůsobilou učiněna (§ 307 odst. 1 civ. ř. s.).

2. Soudcovské volné uvážení má místo:

a) když odpůrce nevyhoví rozkazu předložiti listinu, jejíž držbu připustil, neb

b) když o listině, jejíž držbu popírá, odepře výslech nebo přísežnou výpověď neb

c) když z jeho výpovědi vyplývá, že byla listina úmyslně odstraněna neb nezpůsobilou učiněna; tu zejména uváží soud sluší-li v těchto případech považovati udání dokazovatele o obsahu listiny za dokázaná. Ve všech těchto případech uváží soudce vliv, který mají úkony odpůrce na určitý případ právní.

V. Edice listin osobou třetí.

1. Podmínky edice:

Když listina k vedení důkazu potřebná nalézá se v rukou osoby třetí, která podle předpisů práva občanského nebo proto k vydání a předložení listiny je povinna, poněvadž listina dle obsahu svého jest společná pro dokazovatele a tuto třetí osobu, tedy může osobě této k návrhu dokazovatelovu procesní soud usnesením naříditi, by uložila listinu ve lhůtě zároveň určené na náklad dokazovatelův u soudu procesního, by se jí užití mohlo při ústním jednání (§ 308 civ. ř. s.).

2. Řízení:

O takovém návrhu rozhodne soud procesní, slyšev odpůrce a domnělého třetího držitele listiny. Popírá-li osoba třetí držbu listiny, lze vyhověti návrhu jen tehdá, když navrhující strana osvědčí, že se listina nalézá v ruce třetího. K výsledku účastníků může položit soud procesní zvláštní rok. Usnesení je vykonatelné, když nabylo moci právní a když vypršela lhůta ustanovená ku předložení. Byl-li návrh zamítnut, buďte osobě, o níž bylo tvrzeno, že je držitelem listiny, nahrazeny nutné náklady jí řízením způsobené (§ 308 odst. 2. civ. ř. s.).

3. Žaloba na vydání listin:

Žaloby jest třeba, nelze-li osvědčiti, že se listina nalézá v rukou osoby třetí neb když rozhodnutí o povinnosti listinu vydati a předložiti vyžaduje předchozího vyšetření a zjištění sporných okolností skutkových.

4. Přerušeni hlavního sporu:

Pokládá-li soud procesní skutečnosti, jež mají býti listinou dokázány, za důležité, může k návrhu naříditi, by s pokračováním v ústním jednání bylo sečkáno až do vypršení lhůty, která zároveň vyměří se dokazovateli ku předložení listiny. Odpůrce dokazovatelův může však i před vypršením této lhůty navrhnouti, by bylo pokračováno v jednání, když by žaloba dokazovatelova proti osobě třetí dříve byla vyřízena, neb když dokazovatel prodlévá s podáním žaloby neb s poháněním rozepře neb exekuce. Předložení listiny děje se na náklad dokazovatelův (§ 309 civ. ř. s.). Pokud by probant zavinil průtahy ohledně podání žaloby nebo pohánění zahájeného sporu vedlejšího, lze se na něm domáhati náhrady škody průtahy snad vzniklé dle povšechných zásad práva hmotného.

Vydatel (listin).

I. Právo občanské.

a) Veřejné listiny musí býti zřízeny od veřejného úřadu v mezích jeho úředních oprávnění neb od osoby, věrou veřejnou nadané, v oboru působnosti jí přikázaném (§ 292 c. ř. s.).

b) Soukromé listiny, pokud jsou podepsány vydateli neb opatřeny jejich znamením ruky soudně nebo notářsky ověřeným, podávají úplný důkaz o tom, že prohlášení v nich obsažená pocházejí od vydatelův (§ 294 c. ř. s.). Nehledí-li se ku znamení ruky, musí soukromá listina, má-li podati úplný důkaz, od vydatelův býti vyhotovena tím, že připojí jméno svým rukopisem pod text listiny; pouhý otisk razítka nebo pečeti nestačí. Právě tak nepodává úplný důkaz listina s podpisem zhotoveným otiskem litografickým (min. nař. ze dne 3. prosince 1897 č. 25.801, min. věst. č. 44). Soukromá listina opatřená pouze znamením ruky vydatelovy, potřebuje, aby o tom »že prohlášení v ní obsažené pochází od vydatelův« plný důkaz podávala, jen notářského nebo soudního ověření tohoto znamení ruky, a nikoli též ještě potvrzení dvou svědků. Jakou průvodnost jest přiznati soukromé listině, na které jest znamení ruky vydatelovy, nejsou soudně nebo notářsky ověřeno, nýbrž pouze potvrzeno dvěma svědky, má soud uvážiti podle volného uvážení (§ 272 c. ř. s.).

Legalisace podpisu vydatelova k účelům knihovním nemůže býti nahrazena notářským dosvědčením pravosti zhotovení (roz. ze dne 6. září 1892 č. 10.689, »Centralbl. f. Jur. Pr.«). Ohledně vystavování prohlášení dlužno ve směru procesualním poznamenati, že dle rozh. z dubna 1892